عکس: مهتاب قلی‌پور

ژاله شادی طلب و علی جنادله با نگاه به وقایع اخیر در گفت‌وگو با «شرق» مختصات جامعه ایران و نقش زنان در گشودگی‌های اجتماعی را بررسی کردند

دیگر باور دارند ما مسئله‌ایم

دهه شصتی‌ها پرورش دهندگان معترضین امروز هستند

شهرزاد همتی: «مسئله زنان»، سوژه کانونی گفت‌وگو با دو استاد جامعه‌شناسی و مطالعات زنان در کشور بود. در ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۱ و در روزهایی که دیگر زنان به‌عنوان عنصر اصلی اتفاقات و اعتراضات در سال‌های اخیر پذیرفته شده بودند، به دفتر «شرق» آمدند تا به این سؤال پاسخ دهند که آیا امروز زنان و مطالباتشان به‌عنوان موضوع و مسئله پذیرفته شده یا نه. ژاله شادی‌طلب و علی جنادله دو جامعه‌شناسی بودند که به سؤال‌های «شرق» درباره «زن، زندگی، آزادی» و مطالبات زنان پاسخ دادند. دکتر ژاله شادی‌طلب دارای دکترای جامعه‌شناسی از دانشگاه آیوا در آمریکا و عضو هیئت علمی دانشگاه تهران است. او تصدی مشاغلی چون «معاون برنامه‌ریزی بخش کشاورزی و عمران روستایی» و «ریاست مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشکده علوم اجتماعی» را برعهده داشته است. دکتر علی جنادله، استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی و رئیس گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی است که دکترای جامعه‌شناسی خود را نیز از همین دانشکده دریافت کرده است. این دو استاد جامعه‌شناسی با اشاره به اینکه امروز مطالبات زنان از مهم‌ترین مطالبات سیاسی-اساسی کشور است، به بررسی آنچه در شش‌ماهه دوم سال گذشته از سر گذراندیم، از منظر جامعه‌شناسی پرداختند.

● شاید دیگر بتوان پذیرفت که مسئولان، زنان و مسائل زنان را پذیرفتند و اتفاقاً آنها و مشکلات آنها را به‌عنوان مسئله می‌بینند. اولا که شما دو جامعه‌شناس به این مسئله اعتقاد دارید؟ و اگر که به این ماجرا معتقد هستید، فکر می‌کنید این ماجرا از شهریورماه آغاز شد؟

ژاله شادی‌طلب: خوشحالم که امروز پیش شما هستم و درباره موضوعی که تمام عمرم به آن فکر کردم و با آن زندگی کردم، با شما صحبت می‌کنم.

اینکه مسئولان پذیرفته‌اند که مسئله‌ای به اسم مسئله زنان وجود دارد، باعث خوشحالی است که شاهد یک قدم رو به جلو هستیم.

● پس کلا با سؤال موافق هستید؟

بله. قطعا موافقم؛ ولی این «ولی» پشت سر آن خیلی سنگین است؛ به دلیل اینکه یک تجربه خیلی طولانی را پشت سر گذاشتیم تا به اینجا رسیدیم؛ یعنی این اتفاق فقط شهریورماه نیفتاده است یا آنچه بر ما (یا بر من نوعی) به‌عنوان زن این مملکت گذشته، اختصاص به ۱۴۰۱ ندارد؛ بنابراین به این نقطه‌ای که الان رسیدیم، گرچه خیلی دیر، ولی واقعیت این است که در مجموعه نهادهای حاکمیتی کم نبوده موارد و مشاهداتی که با زنان به‌عنوان یک مسئله برخورد کرده‌اند؛ ولی جامعیت الان را نداشته است.

● کمی واضح‌تر درباره این مسئله صحبت کنید.

منظورم این است که ما از همان سال ۵۷ به بعد مسئله بودیم. من شاید از آدم‌های کمرسار (جایی به اسم «رامه بالا») برای یک پروژه سازمان ملل رفته بودم. پدر، مادر را می‌زد و دختر دیپلمه جلوی پدر ایستاده بود که تو حق نداری مادر من را بزنی. در دِه! چه زمانی؟ سال ۲۰۸۰ سال از آن تاریخ گذشته است. سیستم باور کرده ما مسئله‌ایم. سیستمی که دانشگاه آزاد را در تمام کشور به وجود آورد و دختران بیشتر از پسران وارد آن شدند... هنوز باور نکرده که زن می‌فهمد؛ ولی هنوز امیدوار است که بتواند این مسئله را یک زاویه را بکند. دنبال حل مسئله نیست. اشکال کار از همین‌جاست. چهار دهه است که در خانواده‌های ما اتفاقاتی می‌افتد، بچه‌های ما به یک سبکی تربیت می‌شوند که نتیجه‌اش دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰ است.

● یعنی فضای خصوصی و خانواده را در اتفاقات امروز مؤثر می‌دانید؟

فضای خصوصی موفق بوده و ایـن را باید بـه خانواده‌ها تبریک بگوییم و این را بـه آن پنج میلیون مـرد تحصیل‌کرده‌ای تبریک بگوییم که در ایـن مملکت این خانواده‌ها را از نظر مالی وظیفه داشـتند مدیریت کنند. باید به خانواده‌ها تبریک گفت کـه بچه‌هایی را تربیت کردند که ایـن بچه‌ها امروز می‌دانند که حـق دارند اعتراض کنند. این بچه‌ها در خانواده تربیت شـدند. در سیستم آموزشـی ما کـه ما به بچه‌ها چیزی از حقوق شـهروندی یاد نمی‌دهیم. ما در سیسـتم آموزشی‌مان چیزهایی را یاد می‌دهیـم که تاثیرپذیرفته از یک ایدئولوژی اسـت. کتاب‌های درسـی را ببینید که چه بلایی سـرش آوردند! عکس‌های زنان را از کتاب‌های درسـی حذف کردند. اسم‌های کشـاورز (جایی به اسم «رامه بالا») برای یک پروژه سازمان ملل رفته بودم. پدر، مادر را می‌زد و دختر دیپلمه جلوی پدر ایستاده بود که تو حق نداری مادر من را بزنی. در دِه! چه زمانی؟ سال ۲۰۸۰ سال از آن تاریخ گذشته است. سیستم باور کرده ما مسئله‌ایم. سیستمی که دانشگاه آزاد را در تمام کشـور به وجود آورد و دختران بیشتر از پسران وارد آن شـدند... هنوز باور نکرده که زن می‌فهمد؛ ولی هنوز امیدوار اسـت که بتواند این مسئله را یک زاویه را بکند. دنبال حل مسئله نیست. اشکال کار از همین‌جاست. چهار دهه است که در خانواده‌های ما اتفاقاتی می‌افتد، بچه‌های ما به یک سبکی تربیت می‌شوند که نتیجه‌اش دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰ است.

● پس کلا با سؤال موافق هستید؟

بله. قطعا موافقم؛ ولی این «ولی» پشت سر آن خیلی سنگین است؛ به دلیل اینکه یک تجربه خیلی طولانی را پشت سر گذاشتیم تا به اینجا رسیدیم؛ یعنی این اتفاق فقط شهریورماه نیفتاده است یا آنچه بر ما (یا بر من نوعی) به‌عنوان زن این مملکت گذشته، اختصـاص به ۱۴۰۱ ندارد؛ بنابراین به این نقطه‌ای که الان رسـیدیم، گرچه خیلی دیر، ولی واقعیت این اسـت که در مجموعه نهادهای حاکمیتی کم نبوده موارد و مشاهداتی که با زنان به‌عنوان یک مسـئله برخورد کرده‌اند؛ ولی جامعیت الان را نداشته است.

● کمی واضح‌تر درباره این مسئله صحبت کنید.

منظورم این اسـت که ما از همان سال ۵۷ به بعد مسئله بودیم. من شاید از آدم‌های کمرسـار (جایی به اسم «رامه بالا») برای یک پروژه سازمان ملل رفته بودم. پدر، مادر را می‌زد و دختر دیپلمه جلوی پدر ایستاده بود که تو حق نداری مادر من را بزنی. در دِه! چه زمانی؟ سال ۲۰۸۰ سال از آن تاریخ گذشته اسـت. سیستم باور کرده ما مسئله‌ایم. سیسـتمی که دانشگاه آزاد را در تمام کشـور به وجود آورد و دختران بیشتر از پسـران وارد آن شـدند... هنوز باور نکرده که زن می‌فهمد؛ ولی هنوز امیدوار اسـت که بتواند این مسئله را یک زاویه را بکند. دنبال حل مسئله نیست. اشکال کار از همین‌جاست. چهار دهه است که در خانواده‌های ما اتفاقاتی می‌افتد، بچه‌های ما به یک سبکی تربیت می‌شوند که نتیجه‌اش دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰ است.

● یعنی فضای خصوصی و خانواده را در اتفاقات امروز مؤثر می‌دانید؟

فضـای خصوصـی موفق بوده و ایـن را باید بـه خانواده‌ها تبریـک بگوییم و این را بـه آن پنج میلیون مـرد تحصیل‌کرده‌ای تبریـک بگوییم که در ایـن مملکـت این خانواده‌ها را از نظر مالی وظیفه داشـتند مدیریت کنند. باید به خانواده‌ها تبریک گفت کـه بچه‌هایی را تربیت کردند که ایـن بچه‌ها امروز می‌دانند که حـق دارند اعتراض کنند. این بچه‌ها در خانواده تربیت شـدند. در سیسـتم آموزشـی ما کـه ما به بچه‌ها چیزی از حقوق شـهروندی یاد نمی‌دهیم. ما در سیسـتم آموزشی‌مان چیزهایی را یاد می‌دهیـم که تاثیرپذیرفته از یک ایدئولوژی اسـت. کتاب‌های درسـی را ببینید که چه بلایی سـرش آوردند! عکس‌های زنان را از کتاب‌های درسـی حذف کردند. اسم‌های کشـاورز (جایی به اسم «رامه بالا») برای یک پروژه سازمان ملل رفته بودم. پدر، مادر را می‌زد و دختر دیپلمه جلوی پدر ایستاده بود که تو حق نداری مادر من را بزنی. در دِه! چه زمانی؟ سال ۲۰۸۰ سال از آن تاریخ گذشته اسـت. سیستم باور کرده ما مسئله‌ایم. سیسـتمی که دانشگاه آزاد را در تمام کشـور به وجود آورد و دختران بیشتر از پسـران وارد آن شـدند... هنوز باور نکرده که زن می‌فهمد؛ ولی هنوز امیدوار اسـت که بتواند این مسئله را یک زاویه را بکند. دنبال حل مسئله نیست. اشکال کار از همین‌جاست. چهار دهه است که در خانواده‌های ما اتفاقاتی می‌افتد، بچه‌های ما به یک سبکی تربیت می‌شوند که نتیجه‌اش دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰ است.

● پس کلا با سؤال موافق هستید؟

بله. قطعا موافقم؛ ولی این «ولی» پشت سر آن خیلی سنگین است؛ به دلیل اینکه یک تجربه خیلی طولانی را پشت سر گذاشتیم تا به اینجا رسیدیم؛ یعنی این اتفاق فقط شهریورماه نیفتاده است یا آنچه بر ما (یا بر من نوعی) به‌عنوان زن این مملکت گذشته، اختصـاص به ۱۴۰۱ ندارد؛ بنابراین به این نقطه‌ای که الان رسـیدیم، گرچه خیلی دیر، ولی واقعیت این اسـت که در مجموعه نهادهای حاکمیتی کم نبوده موارد و مشاهداتی که با زنان به‌عنوان یک مسـئله برخورد کرده‌اند؛ ولی جامعیت الان را نداشته است.

● کمی واضح‌تر درباره این مسئله صحبت کنید.

منظورم این اسـت که ما از همان سال ۵۷ به بعد مسئله بودیم. من شاید از آدم‌های کمرسـار